

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रदेश र स्थानीय तह तर्फ आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा (शिक्षा प्रशासन समूह) र विविध सेवाका सबै समूह /उपसमूहका अधिकृत नवौँ तहको खुला, अन्तर तह प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ :

भाग १- लिखित परीक्षा

भाग २- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क: २००

पूर्णाङ्क: ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न × ५ अङ्क = ५० अङ्क	१.५ घण्टा	५०	४०
		ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न × १० अङ्क = ५० अङ्क	१.५ घण्टा	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		विश्लेषणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न × १५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
			विश्लेषणात्मक र समाधानमूलक उत्तर	२	२ प्रश्न × २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्य:

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथमपत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीयपत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) का लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह/उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्न छ भन प्रथमपत्र खण्ड (ख) का परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीय पत्रका परीक्षा पनि समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) का लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीय पत्रको प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपाल र बागमती प्रदेशको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएका भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाका मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणका लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणका अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागु मिति:

प्रदेश र स्थानीय तह तर्फ आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा (शिक्षा प्रशासन समूह) र विविध सेवाका सबै समूह /उपसमूहका अधिकृत नवौं तहको खुला, अन्तर तह प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क — ५०

१. राज्य र सरकार
 - १.१ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध
 - १.२ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
 - १.३ विद्यमान नेपालको संविधान
२. सार्वजनिक प्रशासन
 - २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा
 - २.२ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू
 - २.३ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन
३. व्यवस्थापन
 - ३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा
 - ३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्व
 - ३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
४. विकासका आयामहरू
 - ४.१ विकास प्रशासनका अवधारणा
 - ४.२ विकासमा जनसहभागिता
 - ४.३ आवधिक योजना/बागमती प्रदेशको आवधिक योजना
 - ४.४ दिगो विकास
 - ४.५ विकेन्द्रीकरण
 - ४.६ गरीबी निवारण
 - ४.७ सुशासन
 - ४.८ विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका
 - ४.९ जनसंख्या र बसोबास
५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार
 - ५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण
 - ५.२ कानुनी राज्य
 - ५.३ मानव अधिकार
 - ५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)
 - ५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद
 - ५.६ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व
६. नेपाली समाज र यसको बनोट
 - ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
 - ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेसी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

.....

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रदेश र स्थानीय तह तर्फ आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा (शिक्षा प्रशासन समूह) र
विविध सेवाका सबै समूह / उपसमूहका अधिकृत नवौं तहको खुला, अन्तर तह प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र खण्ड- (ख) सेवा समूह सम्बन्धी सामान्य विषय

अङ्क — ५०

१. निजामती सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी
 - निजामती सेवा ऐन, २०४९ र निजामती सेवा नियमावली, २०५० (संशोधन सहित)
 - कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७५ (कार्यक्षेत्र, विधि र प्रकृया एवम असर)
२. सार्वजनिक सेवाको व्यवस्थापन सम्बन्धी
 - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा नियमावली, २०६४
 - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायीत्व ऐन, २०७६ तथा नियमावली, २०७७
३. सार्वजनिक सेवामा समन्वय सम्बन्धी
 - अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ (कार्यक्षेत्र एवम असर)
 - संघ, प्रदेश र स्थानिय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७
४. विद्यालय तहमा सेवाप्रवाह सम्बन्धी
 - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ (कार्यक्षेत्र, विधि र प्रकृया एवम असर)
 - राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६
५. नेपाल शिक्षा सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति सम्बन्धी) नियमहरू, २०५०
६. शिक्षा प्रणालीको व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन
 - शिक्षा ऐन, २०२८ (संशोधन सहित) र शिक्षा नियमावली, २०५९ (संशोधन सहित)
 - अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा नियमावली, २०७७
 - प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद ऐन, २०४५
 - विश्वविद्यालय अनुदान आयोग ऐन, २०५०
 - विश्वविद्यालयहरूका ऐनहरू (औचित्य, उद्देश्य, संगठन, संरचना, प्रमुख विशेषताहरू)
 - उच्च शिक्षा ऐन, २०७८
७. शिक्षामा नीतिगत व्यवस्था सम्बन्धी
 - विद्यालय क्षेत्र विकास योजना तथा कार्यक्रमहरू
 - चालु आवधिक योजनामा शिक्षा
 - शिक्षा नीति, २०७६ र राष्ट्रिय विज्ञान तथा नवप्रवर्तन नीति, २०७६
 - दिगो विकास लक्ष्य राष्ट्रिय कार्यढाँचा र शिक्षा सम्बन्धी लक्ष्य, सूचक र दिगो विकास लक्ष्यको स्थानियकरण
८. शिक्षामा सञ्चालित मुख्य मुख्य कार्यक्रमहरू
 - विद्यालय क्षेत्र विकास कार्यक्रम

प्रदेश लोक सेवा आयोग, बागमती प्रदेश
प्रदेश र स्थानीय तह तर्फ आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि, वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा (शिक्षा प्रशासन समूह) र
विविध सेवाका सबै समूह / उपसमूहका अधिकृत नवौं तहको खुला, अन्तर तह प्रतियोगिता र आन्तरिक अन्तर
सेवा प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका क्षेत्रमा संचालित कार्यक्रमहरू
(उद्देश्य, लक्ष्य, कार्यक्रम, क्षेत्र तथा लक्ष्याङ्क)
- उच्च शिक्षाको क्षेत्रमा संचालित कार्यक्रमहरू (उद्देश्य, लक्ष्य, कार्यक्रम, क्षेत्र तथा
लक्ष्याङ्क)

द्वितीय पत्र — प्राविधिक विषय

1. Educational Policies and Planning

- 1.1 Formulation of educational policies
- 1.2 Issues related to educational policies
- 1.3 Analysis of educational policies vis 'a vis the issues
- 1.4 Assessment of trends of policy implementation
- 1.5 Educational Management Information System
- 1.6 Formulation of educational plans [Central, Provincial and local level government]
- 1.7 Different approaches to, tools and techniques of educational planning
- 1.8 Micro level planning
- 1.9 Issues in educational planning (expanding access, improving quality and enhancing efficiency of the system)

2. School curriculum and assessment

- 2.1. Principles of curriculum development
- 2.2. Issues associated with curriculum development (inclusion of local elements, language policy)
- 2.3. Design, development and delivery of curricular materials
- 2.4. Instructional Design and management
- 2.5. Approaches to and practices of assessing student achievement
- 2.6. Problems and issues associated with the management of examinations
- 2.7. Roles, practices and future direction of curriculum in provincial and local level government

3. Teacher Management and development

- 3.1. Planning for teacher requirement
- 3.2. Teacher personnel management
- 3.3. Teacher licensing
- 3.4. Different models and practices of promotion and career development
- 3.5. Approaches to training and professional development
- 3.6. Roles, practices and future direction of central, provincial and local level government in teacher's management

4. School governance

- 4.1. Concept of school governance
- 4.2. Concept of learning organization
- 4.3. Centralized Vs Provincial Vs Local level school governance
- 4.4. Principles of and mechanism for accountability in educational management
- 4.5. Modalities for stakeholder participation in school management
- 4.6. Future direction of governance of school education by local level and school management committee

5. Financing in education

- 5.1. Approaches to financing of education system
- 5.2. Resource targeting to the special needs-groups
- 5.3. Different issues in the financing of education
- 5.4. Cost-sharing
- 5.5. Private sector involvement in education and its implications
- 5.6. Support of development partners in education
- 5.7. Project based funding and its implications
- 5.8. Priorities for resource allocations among different sub-sectors of education

- 5.9. Trends of educational financing in federal governments in Nepal
- 6. Higher education and its management**
 - 6.1. Human-resource requirement and roles of higher education
 - 6.2. Issues associated with the management of higher education- Quality/Relevance, Access/Equity, and Efficiency
 - 6.3. Dynamics of autonomy and accountability in the management of higher education
 - 6.4. Financing of higher education
 - 6.5. Modalities of public-private partnership in higher education
 - 6.6. Models of university education (deemed, open, affiliation)
 - 6.7. Roles of University Grant Commission (UGC)
 - 6.8. Province level university- Concept, practices and future direction
- 7. Management of Technical Education (TE) and Vocational Training (VT)**
 - 7.1. Assessment of human-resource requirement
 - 7.2. Technical education and employment promotion
 - 7.3. Poverty alleviation and vocational training
 - 7.4. Management of TE and VT
 - 7.5. Design and delivery of TE and VT
 - 7.6. Financing of TE and VT
 - 7.7. Partnership with private sector in the provision of TE and VT
 - 7.8. Issues associated with the management of TE and VT
 - 7.9. Roles, Issues and future direction of CTEVT by provincial government
- 8. Management of Non-Formal Education**
 - 8.1. Concept and approaches to Non-Formal Education (NFE)
 - 8.2. NFE program its link with poverty alleviation and people empowerment
 - 8.3. Community Learning Centre (CLC) and its contributions for rural development
 - 8.4. Modalities in the delivery of NFE
 - 8.5. Use of Media in the delivery of NFE
 - 8.6. Role of central government, provincial government, local vernment, local community in the management of NFE
 - 8.7. Issues associated with the management of NFE
- 9. Quality and efficiency in the delivery of educational services**
 - 9.1. Perspectives of quality education
 - 9.2. Defining and measuring quality in educational services
 - 9.3. Mechanism for improving quality (Supervision, Monitoring, Follow up support)
 - 9.4. Efficiency in the provision of educational services
- 10. Research and development in education**
 - 10.1. Different approaches to educational research
 - 10.2. Purposes of research in education (formative and summative)
 - 10.3. Use of research in policy formulation, planning and program development
 - 10.4. Role of educational research in bringing innovation in educational programs
 - 10.5. Assessment of findings and implementation of national research studies in education sector
- 11. Enhancing institutional capacity for effective service delivery**
 - 11.1. National education management system
 - 11.2. Assessment of effectiveness of existing institutional arrangement
 - 11.3. Effective utilization of institutional capacity
 - 11.4. Requirement and models of Human resource development
 - 11.5. Sustainability in institutional arrangement and human resource development

12. Recent trends in education

- 12.1. Democracy and education
- 12.2. Equality of educational opportunity and results
- 12.3. Global perspectives in education (diversity education, peace education, tolerance, etc.)
- 12.4. Promotion of local knowledge base and local technology
- 12.5. Localization of educational management (Establishing school-community bond)
- 12.6. Modern technology in education

13. Crosscutting issues in education

- 13.1. Gender in education
- 13.2. Child right and education
- 13.3. Poverty alleviation and education
- 13.4. Special Needs Education
- 13.5. All-round development of children and provision of ECD programs
- 13.6. Participation of females and special need-groups in educational management
- 13.7. Distance and Open Learning (DOL)
- 13.8. Education and Sports: Holistic personality development
- 13.9. Civic Education